

Neka procesna pitanja u vezi sa određivanjem vještačenja i ličnosti vještaka

Slobodan Stanišić

Dr. sci. Slobodan Stanišić, advokat i vanredni profesor Fakulteta pravnih nauka Univerziteta Apeiron Banja Luka, Banja Luka, Bosna i Hercegovina

Rezime: U tekstu se razmatraju određena sporna procesna pitanja u vezi sa određivanjem ličnosti vještaka u svim kognicionim postupcima (parnični, krivični, upravni, prekršajni i dr.), sa posebnim osvrtom na odluke koje sud ili drugi nadležni organ koji vodi postupak donosi povodom prijedloga i prigovora stranaka u vezi sa tim pitanjima.

Ključne riječi : određivanje ličnosti vještaka, prijedlozi i prigovori stranaka, odluka o određivanju vještaka, kognicioni postupci

Datum prijema rada: 23. februar 2015.

Datum odobrenja rada: 1. mart 2015.

UVODNA RAZMATRANJA

Organ koji vodi kognicioni postupak¹ po službenoj dužnosti ili na prijedlog stranaka, a u krivičnom ili prekršajnom postupku i na prijedlog branioca, odlučuje o tome da li radi razjašnjenja određenih pravno-relevantnih činjenica o kojima organ nema potrebnih znanja, uopšte treba izvesti dokaz vještačenjem po jednom ili više vještaka odgovarajuće struke.²

Kada donese odluku o izvođenju navedenog dokaza, organ koji vodi postupak mora odlučiti i o tome kojem će licu, bilo ono fizičko ili pravno, povjeriti vještačenje.

U vezi sa određivanjem vještaka, u praksi su se pojavila određena sporna pitanja počev od toga da li određena lica obzirom na poslove koje obavljaju i vezu sa organom koji vodi postupak (na primjer: zaposleni) uopšte mogu biti određena za vještaka, kakav je njihov položaj u postupku koji vodi organ s kojim su u vezi tj. da li su ista lica službena lica ili vještaci; da li postoji obaveza organa koji vodi postupak da prije određivanja ličnosti vještaka o tome sasluša stranke, te kako će postupiti organ koji vodi postupak u slučaju sporazumnog ili pak oprečnog prijedloga stranaka

u pogledu ličnosti vještaka, kao i da li se vještačenje mora povjeriti samo jednom vještaku ili bi bilo opravdano i u interesu načela ravnopravnosti i kontradiktornosti omogućiti da se o istom pitanju cijeni mišljenje više vještaka.

O navedenim pitanjima će biti riječi u daljim izlaganjima.

ZAPOSLENI U ORGANIMA UPRAVE KAO VJEŠTACI

Još prije disolucije SFRJ, kada se na cijeloj teritoriji bivše države primjenjivao savezni Zakon o opštem upravnom postupku³ postavilo se pitanje da li se određena lica (na primjer: geometri) koja su inače zaposlena u organima uprave koji vode postupak u određenim upravnim stvarima mogu odrediti za vještake. Takvo pitanje je ostalo aktuelno i danas jer se pojavljuje u praksi nekih republičkih upravnih organa kao što je, na primjer, slučaj sa Republičkom upravom za geodetske i imovinsko pravne poslove čiji upravni organi prilikom vođenja upravnih postupaka u pojedinim upravnim stvarima, bez konsultacije i saslušanja stranaka, određuju vještačenje po vještacima geodetske ili druge struke koji su inače zaposleni u navedenoj upravi i koji svoje redovne poslove i zadatke obavljaju u svojstvu službenih lica.

O ovom pitanju se izjasnio Savezni sekretarijat za pravosuđe SFRJ⁴ koji u Objašnjenje br. 04-852/1 od 02.12.1966. godine, između ostalog navodi da iz zakonskih odredba kojima se uređuje određivanje dokaza vještačenjem i ličnosti vještaka proističe da nema zakonske prepreke da se

¹ Postupak u kojem organ koji vodi postupak dolazi do spoznaje odnosno saznanja za činjenice koje su važne za razriješenje konkretnom pravnog odnosa. (Lat. *cognitio* = upoznavanje, saznanje) Takvi postupci su, na primjer, parnični, upravni krivični i prekršajni postupak.

² Vidi čl.171-180 Zakona o opštem upravnom postupku - ZUP (Službeni glasnik Republičke Srpske, br. 13 702, 87/07, 50/10); čl.147-163 Zakona o parničnom postupku (Službeni glasnik Republike Srpske br.58/03; 85/2003 i 74/2005, 63/07, 49/09 i 61/13) ; čl.160-180 i čl.284-287 Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske (Službeni glasnik Republike Srpske br.53/12)

³ Službeni list SFRJ br.32/78 i 47/86

⁴ Više o tome vidi kod: B. Majstorović, Komentar Zakona o opštem upravnom postupku, VIII izdanje Službeni list SFRJ, Beograd, 1978, str.290

LITERATURA

- Čizmić, J. (2009). Komentar Zakona o parničnom postupku, Sarajevo.
- Janković, M., Janković, Ž., Karamarković, H., Petrović, D. (1990). Komentar Zakona o parničnom postupku - treće dopunjeno izdanje, Beograd: Savremena Administracija.
- Kamhi, S. (1961). Građanski sudski postupak, Sarajevo: IP Veselin Masleša.
- Majstorović, B. (1978). Komentar Zakona o opštem upravnom postupku VIII izdanje, Beograd: Službeni list SFRJ.
- Ralčić, T., Tanasković, V. (1977). Zakon o parničnom postupku sa komentarom sudskom praksom i obrascima, Beograd: NIP Književne Novine.
- Stanišić, J., Kulenović, Z., Milišić, S., Mikulić, S., Vučina, D. (2005). Komentar Zakona o parničnom postupku u Federaciji BiH i Republici Srpskoj-Zajednički projekat Vijeća Evrope i Evropske komisije, Sarajevo.
- Tomić, Z., Bačić, V. (1997). Komentar Zakona o opštem upravnom postupku sa sudskom praksom i registrom pojmova VI novelirano izdanje, Beograd: Službeni list SRJ.
- Triva, S., Belajec, V., Dika, M. (1986). Građanskono procesno pravo, VI izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: Informator.
-

Some Preliminary Questions Concerning the Determination of Expertise and Expert Personality

Slobodan Stanišić, professor, Ph. D.

Summary: The paper discusses certain contentious procedural issues related to the determination of personality expert in all cognition proceedings (civil, criminal, administrative, misdemeanor, etc.), with special reference to the decision by the court or other competent authority conducting the proceedings made on a proposal and complaints parties in connection with these matters

Keywords: determining the expert's personality, suggestions and objections of the parties, the decision on determining expert, cognition procedures